

POKLADY SLOVENSKEJ KULTÚRY A ICH PREZENTÁCIA DOMA A V ZAHRANIČÍ ODBORNÝ SEMINÁR

MGR. SOŇA ŠÓKY, PHD.

On 21 and 22 May 2024, the civic association Pro Bibliothecae, in cooperation with the State Scientific Library in Banská Bystrica, organized *TLib – Trends in Libr@ries 2024*, the 23rd year of the professional seminar for librarians and information specialists. This year's theme was the *Treasures of Slovak culture and their presentation at home and abroad*, and featured the presentation and promotion of Slovak culture and Slovaks at home and abroad. The paper reports on this seminar, which was attended by experts from libraries, galleries and archives from Slovakia, Czech Republic and Poland, and points out the importance of applying knowledge into practice through projects focused on the presentation of culture, international cooperation, technological innovations and different ways of presenting the activities of libraries in the digital environment.

Keywords: librarians, information specialists, professional seminars, Slovak culture, international cooperation, Pro Bibliothecae, State Scientific Library in Banská Bystrica

manazer@svkbb.eu
Štátna vedecká knižnica
v Banskej Bystrici
www.svkbb.eu

Občianske združenie Pro Bibliothecae v spolupráci so Štátnou vedeckou knižnicou v Banskej Bystrici (ŠVK) pripravili 23. ročník odborného seminára *TLib – Trends in Libr@ries 2024* pre knihovníkov a informačných špecialistov. Seminár s podtitulom *Poklady slovenskej kultúry a ich prezentácia doma a v zahraničí* sa uskutočnil 21. 5. – 22. 5. 2024 v spoločenskej sále ŠVK a bol venovaný prezentácii a propagácii slovenskej kultúry a Slovákov v domacom i zahraničnom priestore. Zúčastnili sa ho odborníci z pamäťových a fondových inštitúcií, ako knižnice, vydavateľstvá, galérie, osvetové strediská a archívy zo Slovenska, Česka a Poľska.

CIEĽ PODUJATIA

Kultúra, jej kreatívne činnosti a tvorivé aktivity vždy formovali krajiny a svet vďaka svojej transformačnej kapacite a schopnosti sprítomniť kolektívnu emóciu a zároveň nachádzať inovatívne a nečakané spojenia a riešenia. Jej rôzne oblasti sa stali významnou súčasťou života v našej spoločnosti. Prelína sa v nej tak história, ako aj súčasnosť, a tým sa vytvára bohaté kultúrne dedičstvo Slovenska.

Dôležitou súčasťou národnej kultúry sú **knižnice**, a to nielen ako inštitúcie, patriace do tejto sféry. Svojou podstatou uchovávajú a sprístupňujú kultúrne prejavy, a tak napomáhajú rozvoju kultúry a majú aj značné predpoklady na jej primeranú prezentáciu a propagáciu doma a v zahraničí.

Podmienkou, ako naplniť túto úlohu knižníc, je adekvátne budovanie ich knižničných fondov a informačných databáz, obsahujúcich cenné a spoľahlivé informácie. Knižnice ako správcovia týchto informácií ich prostredníctvom rôznych typov aktivít premieňajú na vedomosti využiteľné na rozvoj vedy, kultúry a vzdelávania, čím sa stávajú dôležitým predpokladom rozvoja celej spoločnosti.

Jedným z cieľov seminára bolo modelovanie teoretických možností a praktických skúseností knižníc a pamäťových inštitúcií pri aktivitách zameraných na prezentáciu rozmanitých oblastí slovenskej kultúry so zámerom jej zviditeľnenia v globálnom prostredí. Zámerom seminára bola tiež diskusia o súčasnom poslaní knižníc, pamäťových a fondových inštitúcií pri pozitívnej prezentácii slovenskej kultúry, ako aj kultúry zahraničných Slovákov. V rámci odborného seminára boli nastolené otázky, ako môžu knižnice svojimi aktivitami napomáhať jej rozvoju, respektíve formulovať

požiadavky na tvorivejší a kvalitnejší prístup k nej.

ZAMERANIE PODUJATIA

Organizátori seminára zvolili nasledovné tematické okruhy:

- Objekty prezentácie (významné diela, zbierky, osobnosti, tvorcovia/tvorkyne kultúry);
- Projekty zamerané na prezentáciu kultúry a zároveň organizované knižnicami (podujatia, edičná činnosť, kurzy, knižničné služby, iné inovatívne aktivity);
- Spolupráca a partnerstvo (medzi inštitúciami a krajinami, postrehy zo študijných ciest uplatniteľné u nás);
- Prínos knižníc v propagácii kultúry (napr. regionálny princíp verzus národný princíp);
- Teoretické poznatky akademického prostredia ako forma vzdelávania a zdroj inšpirácií;
- Nové formy prezentácie v online prostredí (napr. podcasty), využitie digitálnych nástrojov a informačné digitálne kurátorstvo;
- Budovanie knižničných fondov a informačných databáz s prihliadnutím na rôzne oblasti národnej kultúry.

Súčasťou odborného seminára bol aj 8. ročník fóra mladých knižnično-informačných špecialistov *Pohľad na slovenskú kultúru ako príležitosť pre mladých odborníkov*. Mladí odborníci môžu prispievať k ochrane a prezentácii bohatej slovenskej kultúry, ktorá im ponúka mnoho príležitostí vo viacerých oblastiach a inštitúciách (v knižniciach, múzeách, archívoch, v oblasti pamiatkovej ochrany, v osvetovej činnosti, v rozvoji kreatívnych odvetví, v kultúrnom podnikaní).

Popri mnohých úspechoch mladých odborníkov v oblasti kultúry existuje aj množstvo problémov, ktoré si vyžadujú komplexné riešenia. Je potrebné vytvárať priaznivé podmienky na sebarealizáciu, tvorivosť a kariérny rast mladých odborníkov v kultúrnom sektore. Výmena skúseností medzi mladými knihovníkmi priniesla množstvo podnetov na získavanie ďalších odborných znalostí a skúseností, ktoré seminár dlhoročne poskytuje. O tom, aké východiská a príležitosti vidia mladí kolegovia po 5 – 10 rokoch práce, ale aj o skúsenostiach, prípadne radách, aby odborník nevyhorel, sa účastníci podujatia a jeho organizátori snažili prediskutovať v tematických okruhoch:

Portrét mladého knihovníka – nová generácia, nový pohľad, nová prezentácia;
Personálna politika a manažment mladých ľudí v oblasti kultúry – otvorená komunikácia a podpora, problémy a hľadanie riešení;
Osobná a kariérna realizácia – ambície, sebarealizácia, sebareprezentácia a získavanie skúseností mladých odborníkov;
Pohľad mladých odborníkov na modernú vedu a výskum v kultúre – realizované projekty, výsledky výskumov;
Budovanie siete kontaktov, ktoré môžu prispieť k odbornému rastu – študijné pobyty a výmenné stáže, získavanie skúseností zo zahraničia;
Public relations a reklama knižnice za minimálne náklady – nápady, inovácie mladých kolegov.
 Rokovanie seminára bolo rozdelené do dvoch častí, a to **hlavný blok** a **knižničný inkubátor**. Riaditeľka

Úvodný príhovor riaditeľky ŠVK BB Olgy Doktorovej

Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici **Olga Doktorová** 21. mája 2024 otvorila seminár privítaním prítomných účastníkov, hostí, ako aj zástupcov Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a referujúcich nielen zo Slovenska, ale aj zo zahraničia.

Vo svojom príhovore uviedla, že téma seminára bola zámerne zvolená tak, aby oslovila široké spektrum z radov odborníkov. Knižnica spojila sily s OZ Pro Bibliothecae ako hlavným organizátorom a garantom podujatia.

OZ Pro Bibliothecae reprezentovala štatutárka **Mária Bôbová**, ktorá vo svojom prejave vyzdvihla vzájomnú spoluprácu so Štátnou vedeckou knižnicou v Banskej Bystrici. Vďaka dlhoročnej spolupráci sa podarilo zrealizovať zaujímavé projekty v oblasti vedy, výskumu, komunitných aktivít či odborných podujatí pre knihovnícku verejnosť.

Účastníkom podujatia sa prihovoril aj predseda Spolku slovenských knihovníkov a knižníc **Ján Šimko**. Počas príhovoru zdôraznil zaujímavú tému seminára a taktiež sa poďakoval knihovníkom a knihovníčkam za ich obetavú prácu a poslanie, ktoré vykonávajú pri prezentácii „pokladov slovenskej kultúry“ na svojich pracoviskách.

Odborného seminára sa zúčastnili aj zástupcovia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky **Beatrix Ordódy**, riaditeľka odboru múzeí, galérií a knižníc, ale aj **Patricia Ďurčanová** a **Marián Úradník** z odboru múzeí, galérií a knižníc.

HLAVNÝ BLOK

V prvý rokovací deň v rámci hlavného bloku **Martina Bajžiková** zo Slovenskej národnej knižnice v Martine (SNK) v príspevku *Slovenská národná knižnica a krajiny V4: spolupráca pri ochrane písomného kultúrneho dedičstva* prezentovala projekt *Písomné visegrádske dedičstvo – ochrana pre budúcnosť*. Medzinárodný projekt *The Written Visegrad Heritage – Protection for the Future* realizovalo konzorcium vedeckých a kultúrnych organizácií v členských štátoch Vyšehradskej štvorky (Archív mesta Budapešť, Národná knižnica Českej republiky, Slovenská národná knižnica, Biologická fakulta Varšavskej univerzity) v rokoch 2021 – 2022. Projekt riešil medzinárodný tím odborníkov na ochranu písomného kultúrneho dedičstva. Hlavným cieľom iniciatívy bolo zdieľať odborné informácie a príklady dobrej praxe vo vzťahu k záchrane, obnove a digitalizácii písomného dedičstva pre budúce generácie.

Miroslava Soláriková zo Slovenskej národnej knižnice v príspevku *Pôsobenie Slovenskej národnej knižnice v rámci Konzorcia európskych vedeckých knižníc (CERL)* predstavila spoluprácu SNK s Konzorciom európskych vedeckých knižníc (CERL) ako medzinárodným fórom pre spoluprácu knižníc, ktoré spravujú historické tlače, rukopisy a písomné dedičstvo Európy. Jednotliví členovia konzorcia prostredníctvom tohto fóra prezentujú svoje zbierky, pričom sa zameriavajú na rukopisy a tlačené knihy vyrobené v prvej polovici 19. storočia.

CERL je miestom, kde profesionáli v oblasti knižníc a informácií spolupracujú, aby ľudia mohli získať plný a prepojený prístup k fondom zo zbierok knižníc zapojených v konzorciu, buď ako členovia, alebo v rámci iných foriem spolupráce. Takisto je miestom, kde majú lídri členských inštitúcií prístup k súboru spoločných odborných znalostí na rozvoj stratégie, politiky a nástrojov na ich implementáciu. Slovenská národná knižnica v Martine je plným členom tejto organizácie. Prednášajúca prítomným priblížila rôzne formy spolupráce SNK s medzinárodným združením CERL.

Príspevok **Tomáša Foltýna** z Národnej knižnice Českej republiky v Prahe (NK ČR) *Strategie rozvoje Národnej knihovny ČR na léta 2024 – 2027: výzvy, víze, perspektivy* predniesla **Michaela Mrázová** z Národnej knižnice ČR.

Národná knižnica ČR sa na začiatku roka 2023 rozhodla vypracovať svoju novú stratégiu rozvoja

na ďalšie štvorročné obdobie, ktorej tvorba nebola predpísaná zriaďovateľom knižnice Ministerstvom kultúry Českej republiky, ale práve naopak, vyplývala z jej vnútornej potreby. Toto interné rozhodnutie – mať pre seba stratégiu, prostredníctvom ktorej by sa inštitúcia reprezentovala ako sebavedomá národná knižnica, malo byť zároveň oporou pri ďalších rokovaniach, ale aj pilierom presadzovania záujmov smerom k verejnosti a v rámci takzvanej inštitucionálnej advokácie smerom k decíznej sfére. Tento prístup mal tiež zásadný vplyv na proces jej vzniku, pretože od prvých predstáv a vízií išlo o kolektívne dielo niekoľkých pracovných tímov naprieč organizačnou štruktúrou knižnice. Do procesu reorganizácie boli zapojení nielen vedúci pracovníci, ale aj radoví zamestnanci, a to tak zo staršej, ako aj mladšej generácie pracovníkov knižnice. Obsah stratégie je prepojený s vonkajšími a vnútornými faktormi, ktoré budú knižnicu ovplyvňovať a usmerňovať v súvislostiach spojených s priebehom zložitých diskusií o strategických cieľoch. Počas prezentácie sa poslucháči dozvedeli o kľúčových oblastiach rozvoja NK ČR, o jej základných krokoch, ktoré ju čakajú, o cieľoch, ktoré knižnica chce dosiahnuť, a o tom, ako sa knižnica vysporiadala s procesom tvorby stratégie, ktorý, ako sa ukázalo, bol dôležitejší, než samotná stratégia. V príspevku autor zhodnotil, kam smeruje moderná národná knižnica, aká je jej vízia a čo by chcela dosiahnuť v kľúčových oblastiach svojej činnosti.

Ewa Barycka a **Jarosław Janyk** z Vojvodskej verejnej knižnice Emanuela Smoľki v Opole sa v príspevku *Najcennejšie zbierky Vojvodskej verejnej knižnice v Opole: formy ochrany a popularizácie s osobitným dôrazom na kultúrne dedičstvo regiónu (Najcenniejsze zbiory Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu: formy ochrony i popularyzacji, ze szczególnym uwzględnieniem dziedzictwa kulturowego regionu)* zamýšľali nad jednou z jej základných úloh – **chrániť a popularizovať kultúrne dedičstvo regiónu**. Autori príspevku informovali o opatreniach prijatých inštitúciou, ktoré zároveň súvisia s týmto cieľom. Predstavili krátky opis cenných a jedinečných knižničných zbierok, ako historické zbierky (vo veľkej miere vzťahujúce sa na daný región) a zbierky pohľadníc. Uviedli príklady publikačnej činnosti knižnice a popularizácie spomínaných zbierok v praxi (Digitálna knižnica Opole), ktoré navrhuje opolská knižnica.

Vojvodská verejná knižnica Emanuela Smoľki v Opole je hlavnou verejnou knižnicou Opolského

vojvodstva, ktorej časť zbierok tvorí národný knižničný zdroj. Jednou z jeho základných úloh je dokumentácia regionálneho a národného kultúrneho dedičstva.

Hrad Rogów Opolski

Najcennejšou zbierkou Vojvodskej verejnej knižnice v Opole je historická zbierka na zámku v Rogowe Opolskom. Zariadenie, ktoré sa nachádza v malebnom parku, patrí od roku 1965 opolskej knižnici. Po rekonštrukcii dostal objekt pôvodný charakter renesančno-klasicistického zámku. Sídlí v ňom oddelenie historických zbierok s najstaršími knižničnými fondmi, zhromažďovanými niekoľko desiatok rokov. Mnohé z nich sú literárne pamiatky a ikonografie.

Pozoruhodné sú najmä rukopisy, historické grafiky a kartografické zbierky, ako aj staré tlače (vrátane inkunábul). V kartografických zbierkach dominujú mapy Sliezska. K najcennejším historickým zbierkam patrí *Slesiae Descriptio XV Nova Tabula* – drevorezová mapa spracovaná Sebastianom Münsterom, ktorú vydal v Bazileji Herman Petri v roku 1545. Druhým skvostom v hradných zbierkach je rukopis z roku 1324, ktorého obsahom je rozhodnutie kniežaťa Alberta Opolského vo veci zníženia pozemkovej dane v obci Oracze pri Krapkowiciach.

Popularizácia zbierok zhromaždených v zámocných sieňach sa dosahuje najmä prostredníctvom výstav, katalógov k výstavám, prednášok pre študentov a prostredníctvom prezentácií pripravených pre skupiny študentov a knihovníkov. Historické zbierky, ku ktorým je z dôvodu ich ochrany obmedzený prístup, sú zdigitalizované a sprístupnené na internete na webovej stránke digitálnej knižnice v Opole.

Digitálna knižnica v Opole

Digitálna knižnica v Opole bola oficiálne sprístupnená 5. mája 2010. Prezentuje historické zbierky a ďalšie cenné publikácie o opolskom Sliezsku. Prezentácia bohatých zdigitalizovaných knižničných zdrojov na webovej stránke ich sprístupňuje širokému okruhu čitateľov a zároveň chráni originály. Vďaka tomu sa zbierky, ktoré sa týkajú prevažne opolského regiónu, dostávajú nielen k študentom a akademickej obci, nadšencom histórie z Poľska a zahraničia, ale aj ku každému používateľovi internetu. Zdroje opolskej digitálnej knižnice tvoria tieto zbierky: kultúrne dedičstvo (staré tlače, rukopisy, grafika, kartografia), sú-

časné zbierky (knihy a časopisy súvisiace s regiónom, prevedené na základe licenčných zmlúv a vydávané Vojvodskou verejnou knižnicou Emanuela Smolki v Opole) a regionalia (knihy a časopisy týkajúce sa Sliezska alebo vydávané v Sliezsku najmä z 19. a začiatku 20. storočia, letáky týkajúce sa sliezkych povstaní a obdobia plebiscitu, pohľadnice).

Kolekcia pohľadníc

Vojvodská verejná knižnica má vo svojom fonde vyše 6,5-tisíc pohľadníc. Zbierka obsahuje digitálne kópie pohľadníc, vydaných pred rokom 1945, a to najmä pohľady na mestá východného pohraničia a na sliezske mestá a obce. Avšak často zobrazujú najreprezentatívnejšie budovy, ako sú hrady, zámky a sídla vlastníkov pôdy, ale aj významné a dôležité zariadenia pre miestnu komunitu, ako kostoly, obchody, školy, železničné stanice, úrady atď.

Vlastné publikácie

Vojvodská verejná knižnica v Opole sa snaží dokumentovať a popularizovať poznatky o Sliezsku, najmä o regióne Opole, a poukázať na jeho historickú a kultúrnu špecifickosť. Viac ako 60 rokov vedie vlastnú vydavateľskú činnosť. Má bohatú vydavateľskú produkciu (doteraz vyšlo viac ako 300 titulov), vyznačujúcu sa veľkou rôznorodosťou tak z hľadiska formy vydania, ako aj námetu. Zahŕňa bibliografické, informačné, sprievodcovské a školiace publikácie, historické štúdie a diela sprevádzajúce výstavy a konferencie.

Vladimír Valentík zo Slovenského vydavateľského centra v Báčskom Petrovci v príspevku *Knižničný fond v slovenskom jazyku vo verejných knižniciach v Srbsku* informoval o knihách vydávaných v slovenskom jazyku v bývalej Juhoslávii a v súčasnosti v Srbsku. Tieto diela sa stali súčasťou knižného fondu ako povinné výtlačky Národnej knižnice v Belehrade a najmä Knižnice Matice srbskej v Novom Sade, ktorá v súčasnosti zabezpečuje funkciu ústrednej knižnice pre územie Vojvodiny. Zároveň v prostrediach, kde žije už vyše dvesto rokov početná slovenská diaspora, sa vytvárali ešte v 19. storočí slovenské knižnice, ako napríklad roku 1845 v Báčskom Petrovci.

V súčasnosti menšie knižničné fondy v slovenskom jazyku majú početné knižnice v Srbsku. Najväčšie fondy kníh v slovenčine majú okresné knižnice v Starej Pazove, v Kovačici s oddelením v Padine,

Báčskej Palanke, v Kysáči – oddelenie Mestskej knižnice v Novom Sade –, a v najstaršej z uvedených knižníc – Knižnici Štefana Homolu v Báčskom Petrovci.

Táto knižnica si ako jediná v súčasnosti zachovala okrem vzácných prvých vydaní slovenských kníh a časopisov z 19. storočia aj bohatý fond slovenských kníh vydávaných v Srbsku a na Slovensku v 20. storočí. Pomenovaná je podľa jej zakladateľa – štúrovca Štefana Homolu. Po knižnici v sriemskom mestečku Irig je najstaršou verejnou knižnicou vo Vojvodine.

Jana Cabadajová zo Slovenskej národnej knižnice v príspevku *Najvzácnejšie zachované historické knižničné dokumenty a historické knižničné fondy z Banskobystrického kraja* prezentovala vzácne zachované historické knižničné dokumenty a historické knižničné fondy z Banskobystrického kraja.

Zachované historické knižnice a tlače sú obrazom vyspelosti národa v minulosti, ale aj v súčasnosti, pretože odrážajú vzťah spoločnosti k ich záchrane a uchovávaní. Poskytujú obraz nielen o dejinách knižnej kultúry, ale pomáhajú získať aj komplexný pohľad na naše národné dejiny a zároveň sú hodnotným odrazom doby, kultúry a spoločnosti, z ktorej pochádzajú. Vďaka aktívnemu prístupu knihovníkov k spracovaniu a spolupráci je dnes v ústrednej evidencii historického knižničného dokumentu a historického knižničného fondu zapísaných takmer 8 490 titulov z územia Banskobystrického kraja. Rozhodne to však nie je definitívne číslo, pretože SNK má aj viacero rozpracovaných návrhov z Banskej Štiavnice, ako aj zaujímavé osobné knižnice z tohto regiónu, ktoré budú vyhlásené v najbližších rokoch. Výber dokumentov sa niekedy robí aj niekoľko rokov a vo viacerých na seba nadväzujúcich etapách. Ide o náročný výber toho najdôležitejšieho z nespočetného množstva starých tlačí. Prezentujúca poukázala na vytrvalosť a zanietenosť odborných pracovníkov (historici, archivári, múzejníci, atď.) Banskobystrického kraja, ktorí sa nedali odradiť, ale dokázali zakonzervovať a zreštaurovať a pre budúce generácie uchovať desiatky tlačí nielen zo 16. storočia, ale aj mnoho vzácných diel z neskorších storočí. Idú tak príkladom ostatným knižniciam a múzeám v uchovávaní nášho kultúrneho a národného dedičstva.

Martin Medlen zo spoločnosti MediaCall, s. r. o., uviedol výhody a dôvody, pre ktoré sa oplatí využívať práve túto spoločnosť. V príspevku *Ako fungujú a kto*

vlastne sú /Subscription agency prednášajúci opísal služby spoločnosti MediaCall, s. r. o., ako napríklad a) možnosť objednať si odborné, akademické, náučné aj populárne tituly pre všetky vekové kategórie; b) zaistenie predplatného zahraničných titulov, ale aj konsolidované dodávky a sprostredkovanie online prístupov; c) expedovanie tlače univerzitám, knižniciam, zdravotníckym zariadeniam, vydavateľstvám, štátnym inštitúciám a jednotlivcom; d) poskytovanie efektívnych riešení, prípadne reklamácií (v prípade nedodania výtlačku nárok na záruku náhradného doručenia alebo spoločnosť vystaví dobropis v plnej cene a i.).

Najväčšími klientmi tejto spoločnosti sú univerzity, zahraničné firmy a úrady pôsobiace na území Slovenskej a Českej republiky. Martin Medlen taktiež uviedol, že spolupracujú s najväčšími vydavateľstvami, ako Elsevier, Wolters Kluwer, Taylor & Francis, Sage, John Wiley & Sons, Oxford University Press, Springer Nature, Cambridge University Press a mnohé iné.

KNIŽNIČNÝ INKUBÁTOR

V rámci podujatia v časti s názvom Knižničný inkubátor odzneli štyri príspevky.

Z Krajskej knižnice Ľudovíta Štúra vo Zvolene **Alžbeta Bosnyák Bahúlová** v príspevku *Budovanie identity mládeže ako krok ku kultúrnemu rozvoju* skúmala problematiku budovania identity mládeže v súvislosti s kultúrnym rozvojom. V rámci projektu *IdenTY-taZ* sú organizované vzdelávacie a zábavné podujatia, ktoré sa zameriavajú na prevenciu rizikového správania a aktuálne potreby mládeže. Tematicky sa dotýkajú oblastí, ako umelá inteligencia, medzigeneračné vzťahy, hrozby internetu, kritické myslenie, história, umenie, identita a inakosť. Cieľom projektu je poskytnúť mladým ľuďom nástroje na získavanie spoľahlivých informácií, predchádzanie dezinformáciám a hľadanie podpory vo vývoji ich identity a vzťahov v širšom kultúrnom kontexte.

Národnú knižnicu Českej republiky v Prahe (NK ČR) na seminári zastupovala aj **Michaela Mrázová**. Autorka v príspevku *Mladý SKIP aneb podpora nových informačných profesionálov a mladých knihovníkov v ČR* prezentovala aktivity novozaloženej odbornej sekcie Mladý SKIP, ktorá vznikla v roku 2023 v rámci Zvä-

zu knihovníkov a informačných pracovníkov Českej republiky. NK ČR sa v súčasnosti čoraz viac venuje mladým pracovníkom, študentom v odbore a spolupráci so školami. Aktivity odbornej sekcie *Mladý SKIP* sú rozmanité, zahŕňajú vytváranie komunity s podobnými záujmami, otváranie rôznych tém (napríklad o wellbeingu pracovníkov) a optimalizáciu študentských praxí tak, aby boli motivujúce a pomáhali absolventom pri ich nástupe do knižníc.

Odborná sekcia organizuje nielen online, ale aj fyzické stretnutia, pozýva hostí a nahráva podcasty. Michaela Mrázová sa zamerala na nových/mladých pracovníkov v knihovníckom odbore a potrebu zamyslieť sa nad tým, či a aká by mala byť podpora nových profesionálov, ale aj na jej koncepčné úpravy.

Univerzitnú knižnicu Katolíckej univerzity v Ružomberku reprezentovala **Darina Obušeková**, ktorá sa v príspevku *Stratégie pri profesijnom i osobnostnom rozvoji mladého knihovníka v akademicko-knižnici* zamerala na stratégie profesijného a osob-

nostného rozvoja mladého knihovníka v akademicko-knižnici.

Akademické knižnice ako inštitúcie poskytujú špecializované služby, preto si vyžadujú kvalifikovaných odborných zamestnancov. Prednášajúca priblížila východiská, predpoklady a konkrétne kroky, ktoré mladého knihovníka v súčasnosti vyprofilujú na odborníka a človeka na správnom mieste, teda v akademicko-knižnici.

Mestská knižnica v Bratislave prostredníctvom **Heleny Mlejovej** priblížila problematiku získavania grantu na stáž v nemeckých knižniciach prostredníctvom Nemeckej asociácie knižníc. Autorka v príspevku *Stáž v nemeckej knižnici – ako na to?* priblížila administratívny proces, jeho priebeh a vlastné skúsenosti z pobytu v Mestskej knižnici v Kolíne nad Rýnom v roku 2023, ktorý bol pre ňu hodnotnou a odborne obohacujúcou skúsenosťou.

Zástupca spoločnosti Koval Systems, a. s., v Beluši **Robert Drevenák** bližšie predstavil výrobky spoloč-

nosti vo svojom rovnomernom príspevku *Výrobky spoločnosti Koval Systems, a. s., pre potreby knižníc*. Rôzne typy knižničných a archívnych regálov a výrobky určené na výstavné priestory – vitríny, výstavné panely a pod. sú vhodné do knižníc a iných pamäťových inštitúcií (múzeá, archívy, kultúrne inštitúcie...).

Strojárska spoločnosť z Beluše začínala v roku 1993 výrobou kovových skriniek, využívaných predovšetkým pri práci s hotovosťou. Neskôr sa súčasťou jej portfólia stal aj široký sortiment na zabezpečenie mechanickej ochrany pracovísk, osôb, peňažnej hotovosti a cenností, ako rôzne trezorové pokladne a trezory, pokladničné a odkladacie schránky, kovový nábytok, bezpečnostné dvere, mreže, okná a zariadenia na bezpečné odovzdávanie a preberanie predmetov. Veľkú popularitu si získali pevné a posuvné regály, ktoré sú dodnes žiadané mnohými archívami, knižnicami, múzeami a galériami. Postupne sa firma stala vyhľadávaným výrobcom a dodávateľom aj za hranicami a svoju činnosť sa rozhodla zamerať na automatizované zariadenia. Spoločnosť v súčasnosti vyrába automatické skladovacie systémy, ktoré sa využívajú vo výrobných spoločnostiach, v administratíve, nemocničných lekárňach či skladoch. Zároveň navrhuje a vyrába aj sofistikované zariadenia, ako sú automatické parkovacie systémy, automatické poštové boxy či triediace linky balíkových zásielok. Kvalita produkcie, efektivita, know-how a rozsiahle technické a technologické vybavenie viedli k vzniku ďalšieho segmentu vo výrobnej orientácii spoločnosti – zákazkovej výrobe dielov a komplexných zostáv. Spoločnosť v spolupráci s firmou SVOP, s. r. o., vyvinula aj Bibliomat, ktorý slúži na bezkontaktné vypožičiavanie a vrátenie kníh.

Prvý rokovací deň bol zakončený plodnou diskusiou, ktorá pokračovala aj pri večernom spoločenskom raute. Pre hostí seminára bol vo večerných hodinách pripravený program – prehliadka historických zaujímavostí mesta Banská Bystrica, ktorú organizátori zabezpečili v spolupráci s banskobystrickým historikom **Jozefom Ďuriančíkom**.

Druhý rokovací deň **22. mája 2024** v hlavnom bloku ako prvá referovala **Stanislava Knapčoková** zo Slovenskej národnej knižnice v Martine. V príspevku *Historické knižničné dokumenty: úlohy a projekty na oddelení spracovania historických knižničných dokumentov (HFD) a historického knižničného fondu (HKF) v Slovenskej národnej knižnici* prítomných informovala, že oddelenie spracovania historických knižničných

dokumentov SNK v Martine pracuje na niekoľkých projektoch zameraných dvoma základnými smermi, a to bibliograficko-spracovateľským a výskumným. Jeden je orientovaný na systematické spracovávanie historických knižničných dokumentov do databázy spravovanej SNK a na výskum a spracovávanie historických knižničných dokumentov s výstupom v podobe katalógov vydávaných v rámci dlhodobého projektu mapovania tlačí 16. storočia na Slovensku. Ďalší smer predstavuje výskum v oblasti peregrinácie a výskumu knižnej ilustrácie na našom území.

Pod systematicky spracovávané historické knižničné fondy a dokumenty patria projekty *Katalóg tlačí 16. storočia z františkánskych knižníc* (už ukončená úloha), tlače 16. storočia v knižniciach Spišskej kapituly a inkunábuly. Priebežne sa spracováva HKF v Oponiciach, historická knižnica Zai a HKD zo ZF SNK.

Výskum knižnej ilustrácie nadväzuje na monografiu venovanú dejinám ilustrácie 16. a 17. storočia. Peregrinácia študentov na nemeckých univerzitách poskytuje prehľadnú bázu vzdelancov so slovenským pôvodom pôsobiacich na týchto inštitúciách. Príspevok mapoval súčasný stav plnenia týchto projektov, ako aj smerovanie výskumu v najbližších rokoch v rámci oddelenia spracovania HKD a HKF v Slovenskej národnej knižnici v Martine.

Žilinskú univerzitu v Žiline reprezentovali **Vladimír Filip** a **Matej Somr**. Autori v príspevku *Databázové a komunikačné stratégie v kontexte výskumu tlačiarenskej techniky a knižníctva na Slovensku: analýza, návrhy a implementácia s dôrazom na komparatívnu štúdiu a využitie podcastov* na odbornom seminári prítomných oboznámili o procesoch súvisiacich s návrhom a implementáciou databáz ako o jednom z hlavných výstupov projektov *Grafická výzdoba a typografia starých tlačí vydaných na Slovensku v kontexte vyvíjajúcej sa tlačiarenskej techniky* a *Chronológia dejín knižníc na Slovensku od počiatkov do roku 2020*.

V úvode predstavili fázy prípravy skúmanej problematiky a návrhy jednotlivých metodík až po ich samotnú implementáciu do praxe. Súbežne bola prezentovaná komparácia už existujúcich konkurenčných riešení s navrhovaným a implementovaným riešením. Výsledok identifikuje jednotlivé slabé a silné stránky navrhovaných riešení z pohľadu používateľa.

Záver príspevku mal ambíciu reflektovať na diskusiou o možnostiach a prínosoch implementácie podcastov ako komunikačného prostriedku na dis-

tribúciu výsledkov výskumu medzi odbornú aj laickú verejnosť. Podcasty sa v rámci komunikačného arzenálu javia ako vhodný nástroj na šírenie informácií, pretože disponujú potenciálom oslovovať širšie publikum a umožňujú autentickú prezentáciu výskumných tém.

Mária Bôbová zo Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici v príspevku *Sprístupňovanie kultúrneho dedičstva s pomocou umelej inteligencie* priblížila Štátnu vedeckú knižnicu v Banskej Bystrici, ktorá od roku 2020 participuje s Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici na projekte *Inovatívne sprístupnenie písomného dedičstva Slovenska prostredníctvom systému automatickej transkripcie historických rukopisov* (APVV-19-0456, skr. SKRIPTOR), podporovanom Agentúrou na podporu výskumu a vývoja. Jeho hlavným cieľom je uplatnenie najnovších technologických inovácií pri sprístupňovaní písomných pamiatok z územia Slovenska. V zjednodušenej podobe to znamená, že výskumníci sa s pomocou nástrojov umelej inteligencie snažia o automatický prepis dokumentov. Základný výskum prebieha prostredníctvom platformy Transkribus.

Autorka príspevku prezentovala svoje osobné skúsenosti pri riešení tohto výskumu. Zaujala ju najmä jeho všestrannosť, špecializujúca sa na rozvinutú podporu výskumnej práce s historickými dokumentmi.

Zodpovedným riešiteľom projektu je doc. Mgr. Imrich Nagy, PhD., z Katedry histórie Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Na projekte sa podieľa kolektív historikov a knihovníkov z oboch inštitúcií. Autorom myšlienky projektu je prof. Dušan Katuščák, PhD. Výskumný tím tvorí 10 riešiteľov, pričom každý riešiteľ má vlastnú výskumnú tému a k nej prislúchajúci dokument.

Prvky umelej inteligencie v platforme Transkribus spočívajú v schopnosti získavať skúsenosti bez nutnosti detailnejšieho naprogramovania, ale s využitím obrovského množstva informácií. Od podobných dostupných digitálnych nástrojov a technológií sa táto platforma odlišuje v tom, že je postavená na existencii modelu, ktorý je prispôsobený určitému rukopisu. Prostredníctvom neho následne prebieha automatická transkripcia, ktorá zabezpečí digitálnu premenu obrazovej podoby dokumentu nielen do textovej, ale i do jeho dátovej verzie. V súčasnosti neposkytuje možnosť okamžitej automatickej transkripcie ľubovoľného textu.

Prvým krokom riešiteľov bola tvorba modelu, ktorá zahŕňa niekoľko etáp. V prvom rade je však

Technológia na čistenie kníh Depulvera (www.ceiba.cz)

potrebné dostať zdigitalizované obrázky do prostredia platformy a upraviť ich v nej vrátane ručného prepisu časti dokumentu, tréovania modelu až po zhodnotenie efektívnosti na základe percenta chybivosti. Čím je toto percento nižšie, tým je model kvalitnejší a dokáže presnejšie prečítať text.

V rámci projektu bolo vytvorených 10 samostatných funkčných modelov pre rôzne rukopisy, fonty písma, ako aj pre strojopis. Po ich vytvorení nasledovali ďalšie kroky – spustenie automatického prepisu na celý dokument a následne je tu aj možnosť práce s metadátaami.

Výsledky výskumov sú online sprístupnené na hlavnej stránke platformy, ale aj na webovej adrese oboch spolupracujúcich inštitúcií – dátového úložiska Univerzity Mateja Bela (<https://repo.umb.sk/handle/123456789/39>) a digitálnej knižnice Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici (<https://digilib.svkbb.eu>).

Detailnejšie informácie o tomto výskume budú publikované v zborníku.

Zástupkyňa spoločnosti Ceiba, s. r. o., **Hajnalka Szikela** vo svojej prezentácii *Čistenie a dezinfekcia kníh* prezentovala najmä praktické ukážky dezinfekcie a čistenia kníh, ale taktiež predstavila služby a produkty tejto spoločnosti. Zároveň upriamila pozornosť na prístrojové produkty, ktoré slúžia na technické čistenie kníh od prachu, plesní a iného znečistenia. Uviedla konkrétne príklady prístrojov, ktoré spoločnosť na tento účel ponúka, napríklad Pul-

visina, Depulvera, L'aura, Spirabilia, Nebula a iné. Informácie o jednotlivých produktoch sú dostupné na www.ceiba.sk.

Autor príspevku *DIKDA – Digitálna knižnica Slovenskej národnej knižnice pre čitateľov Slovenskej knižnice pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči* **Norbert Végh** zo Slovenskej knižnice pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči, prezentoval najnovšie aktivity a výsledky projektu *Digitálna knižnica*.

Najnovšie aktivity digitálnej knižnice Slovenskej knižnice pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči (SKN MH) zahŕňajú využívanie syntetického hlasu a sprístupnenie digitálnej knižnice a digitálneho archívu SNK (DIKDA) pre čitateľov SKN MH.

Vďaka spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou v Martine (SNK) sprístupnili v roku 2023 v digitálnej knižnici SKN 1 300 000 dokumentov SNK. Výsledkom projektu je samostatné vyhľadávanie uvedených dokumentov nevidiacimi bez toho, aby navštívili webovú stránku <https://dikda.snk.sk/>.

Na základe žiadosti čitateľa pracovníci manuálne stiahnu skeny dokumentov zo SNK, jednotlivé dokumenty pospájajú, použijú rozpoznávanie písma (OCR) a pridajú vodoznak na každú stranu. Takto upravený dokument si čitateľ stiahne z digitálnej knižnice SKN pod svojím kontom.

V roku 2024 má knižnica naplánovanú automatizáciu tohto procesu. Výsledkom by mal byť automatický prevod dokumentov DIKDA do formátu PDF a vygenerovanie zvukového dokumentu pomocou syntetickej reči. Projekt sprístupnenia oceňujú nevidiaci aj preto, lebo v digitálnej knižnici SKN dokážu vyhľadávať lepšie a jednoduchšie, ako na pôvodnej webovej stránke.

Andrea Jágerová z Podpolianskeho osvetového strediska vo Zvolene v príspevku *Tradičie on-line* prezentovala vznik a fungovanie online databázy javov tradičnej kultúry. Realizátorom a garantom projektu je Centrum tradičnej kultúry v Detve, pobočka Podpolianskeho osvetového strediska vo Zvolene – kultúrna inštitúcia Banskobystrického samosprávneho kraja. Centrum tradičnej kultúry je organizácia špecializovaná na výskum a dokumentáciu vybraných javov tradičnej kultúry a ich sprístupňovanie odbornej i laickej verejnosti.

Katolícku univerzitu v Ružomberku a Oravskú galériu v Dolnom Kubíne reprezentovala **Katarína Matušková** s príspevkom *Keď sa ostrov stane centrom*.

Súčasťou kultúrneho dedičstva Oravy je aj Slanic-

ký ostrov umenia, ktorý má vo svojej správe Oravská galéria v Dolnom Kubíne. Okrem jedinečného prostredia, v ktorom sa nachádza, má v sebe potenciál, ktorý priťahuje návštevníkov nielen zo Slovenska, ale aj zahraničia. Uvedený „genius loci“ je umocnený stálou expozíciou slovenskej ľudovej plastiky, maľby a oravskej kamenárskej tvorby. Autorka v príspevku priblížila aktivity, ktoré netradičnou formou obohacujú dianie na ostrove, rozširujú ponuku pre návštevníkov a ukazujú, že aj ostrov sa môže stať centrom kultúrneho diania. A to všetko nielen vďaka tradícii sprostredkovejanej cez digitálne technológie, ale aj vďaka súčasnému hudobnému, dramatickému a vizuálnemu umeniu. Príspevok ponúkol prepojenie teoretických poznatkov z akademického prostredia s novými formami prezentácie kultúrneho dedičstva v online prostredí i v galerijnej praxi.

Zástupkyňa spoločnosti EBSCO **Monica Falaschi** počas vystúpenia s príspevkom *EBSCO – Váš partner pre elektronické zdroje* prezentovala spoločnosť, ktorá je lídrom v oblasti poskytovania kvalitného výskumného obsahu, vyhľadávacích technológií a platforiem na poskytovanie informácií. Spoločnosť EBSCO prostredníctvom vízie, aktivít, inovácií a záväzku k neustálemu zlepšovaniu investuje do svojich činností, aby zabezpečila dlhodobý rast produktov a služieb pre zákazníkov. V súčasnosti je spoločnosť EBSCO celosvetovo popredným poskytovateľom diverzifikovaných informačných služieb. Ponúka prémiový obsah, a to nielen prostredníctvom predplatného časopisov, ale aj bibliografických a plnotextových databáz, digitálnych archívov, e-kníh, nástrojov pre klinické rozhodovanie založených na dôkazoch a pod. Ako popredná technologická spoločnosť ponúka tiež sadu funkčne bohatých platforiem a nástrojov na vytváranie a správu informačných fondov, analýzu využitia, integráciu s knižničnými systémami a poskytovanie obsahu koncovým používateľom. Spoločnosť EBSCO ponúka viac ako 400 databáz z rôznych odborov. Patria medzi ne plnotextové, abstraktové a indexové databázy. Tieto databázy sú kolekciou indexovaných digitálnych článkov z časopisov a magazínov, ktoré sú členené podľa odborov. Celý obsah je pred sprístupnením inštitucionálnym predplatiteľom indexovaný prostredníctvom dôsledného redakčného procesu. Databázové platformy sú intuitívne a používateľsky prívetivé a ponúkajú rozsiahle možnosti vyhľadávania a ukladania.

Iveta Babjaková z Verejnej knižnice Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici v príspevku *Knižnice na Slovensku* –

nedocenené poklady komunitného vzdelávania ponúkla pohľad na neformálne vzdelávanie v knižniciach a komunitné vzdelávanie stredoškolskej mládeže v Banskej Bystrici. Vzdelávanie je obsahovo zamerané na vybrané diela autorov slovenskej literatúry druhej polovice 19. a začiatku 20. storočia, ktorých diela považuje knižnica za umelecky hodnotné, nadčasové a zaujímavé aj pre dnešného mladého čitateľa, ktorému sa snaží priblížiť z iného, aktualizovaného uhla pohľadu. Autorka sa v príspevku zamerala na príklady dobrej praxe komunitného vzdelávania vo Verejnej knižnici Mikuláša Kováča (VKMK), ktoré ukotvuje do teoretického poznania. Realizovaným pilotným projektom VKMK potvrdzuje, že knižnice svojimi aktivitami môžu osloviť mladých čitateľov a realizovať obsahovo atraktívne komunitné vzdelávacie programy.

Lucia Kocáková a **Zuzana Sedláková** sa v príspevku *Rozmanitosť a inklúzia v Knižnici pre mládež mesta Košice* venovali nielen aktuálnym, ale aj v minulosti realizovaným projektom a podujatiam tejto inštitúcie. Knižnica pre mládež mesta Košice sa už niekoľko období

zameriava na prácu s menšinovými a znevýhodnenými skupinami čitateľov a návštevníkmi knižnice, ako aj na prácu so seniormi. Autorky taktiež opísali špecializované edukatívne podujatia, ktoré stredoškolským študentom približujú problematiku druhej svetovej vojny, a to práve prostredníctvom príbehu košického spisovateľa a záchrancu ľudských životov Olivera Rácza.

Prácu v Považskej knižnici priblížila **Andrea Smolková**. Autorka v príspevku *Literárno-vzdelávací kurz „Spoznaj svoj región“ pre seniorov v Považskej knižnici v Považskej Bystrici* predstavila literárno-vzdelávací kurz *Spoznaj svoj región*, ktorý pre seniorov po štvrtýkrát pripravila Považská knižnica v Považskej Bystrici – oddelenie regionálnej bibliografie. Cieľom kurzu bolo odprezentovať región Stredného a Horného Považia (okresy Považská Bystrica, Púchov a Ilava) prostredníctvom zaujímavovo spracovaných tém z literárnej, historickej, spoločenskej a kultúrnej oblasti. Knižnica ponúka absolvovanie kurzu formou prednášok, prezentácií, besied, exkurzií alebo workshopov, ale aj spoznávanie regiónu, a tým na-

pomáha rozvíjať kognitívne a sociálne funkcie seniorov, a tak prispieva k zmysluplnému tráveniu ich voľného času.

Tému *Archívne poklady v Štátnom archíve v Banskej Bystrici* priblížila **Lucia Kubíková Dimošová** zo Štátneho archívu v Banskej Bystrici. V dvadsiatich šiestich kilometroch archívnych dokumentov, ktoré spravuje Štátny archív v Banskej Bystrici, sa nepochybne nájdu, ak nie tisícky, tak prinajmenšom stovky písomností, ktoré možno považovať za archívne poklady, ba priam klenoty – či už z obsahového, historického alebo vizuálneho hľadiska. Autorka vo svojom príspevku prezentovala nepatrný výber z nich, ktorý je moderné označovať ako *crème de la crème*.

Seminár *TLib – Trends in Libr@ries 2024. Poklady slovenskej kultúry a ich prezentácia doma a v zahraničí* finančne z verejných zdrojov podporil **Fond na podporu umenia**.

Na jeho realizáciu finančne prispel **Spolok slovenských knihovníkov a knižníc** a firmy **EBSCO GmbH, MediaCall, Koval systems, a. s., a Ceiba, s. r. o.**

Seminára sa zúčastnilo 93 účastníkov v prvý rokovací deň a 70 účastníkov v druhý rokovací deň. Odznelo na ňom 19 odborných príspevkov a 4 príspevky sponzorov. Online seminár sledovalo 73 účastníkov. Zo seminára bude vydaný recenzovaný zborník, v ktorom budú podrobne publikované jednotlivé referáty.

Príspevky vzbudili záujem, boli podnetné na zamyslenie sa a ponúkli námety na ďalšie spracovanie či vedecké bádanie. Odborný seminár bol hodnotnou a plodnou výmenou skúseností a poznatkov, ale aj výmenou medzinárodných kontaktov.

OBČIANSKE ZDRUŽENIE PRO BIBLIOTHECAE

Od svojho založenia v roku 2004 prispieva Pro Bibliothecae k rozvoju kultúrnej a informačnej vyspelosti obyvateľstva v regióne stredného Slovenska. Činnosť združenia je financovaná z prostriedkov získaných z grantových a dotačných systémov v Slovenskej republike. Realizované podujatia sú prístupné širokej verejnosti. V uplynulých rokoch združenie vydalo reprezentačnú publikáciu *Duch v kameni* (2007), rea-

lizovalo početné výstavy prezentujúce výtvarné umenie domácej a zahraničnej produkcie (2011, 2010, 2008), pripravilo viaceré kultúrne podujatia (2016, 2011, 2008) a pravidelne organizovalo knižné burzy. V súčasnosti sa zameriava na tréningy pamäti, jazykové kurzy, kreatívne workshopy a rôzne tvorivé aktivity pre verejnosť. Okrem toho realizuje aj odborné podujatia, ako 23. ročník odborného seminára *TLib – Trends in Libr@ries 2024. Poklady slovenskej kultúry a ich prezentácia doma a v zahraničí* pre knihovníkov a informačných špecialistov.

ŠTÁTNA VEDECKÁ KNIŽNICA V BANSKEJ BYSTRICI

Štátna vedecká knižnica v Banskej (ŠVK) so špecializovaným organizačným útvarom Literárnym a hudobným múzeom je kultúrnou, informačnou, zberateľskou, vedeckou a vzdelávacou inštitúciou v oblasti knižničnej, bibliografickej, literárno-múzejnej, hudobno-múzejnej a vydavateľskej činnosti. Je pokračovateľkou Mestskej verejnej knižnice v Banskej Bystrici, ktorá bola založená 26. marca 1926. Mestská verejná knižnica sa zmenila na Krajskú ľudovú knižnicu v roku 1951 a v roku 1952 už pôsobila ako krajská, okresná a mestská knižnica v budove bývalého učiteľského ústavu na terajšej Kapitulskej ulici.

V roku 1969 prešla Krajská ľudová knižnica v Banskej Bystrici pod priamu správu a riadenie Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky ako univerzálna štátna vedecká knižnica. Jej štatút vstúpil do platnosti 1. marca 1970. V súčasnosti knižnica sídli v budove historického Župného domu na Lazovej ul. č. 9 v Banskej Bystrici. Okrem klasických knižnično-informačných služieb knižnica organizuje množstvo vzdelávacích podujatí pre všetky vekové kategórie návštevníkov vrátane vernisáží výstav, odborných prednášok, diskusných fór, workshopov, vedeckých konferencií a seminárov, tvorivých a interaktívnych podujatí, tréningov pamäti pre seniorov, jazykových kurzov, exkurzií a kvízov pre študentov. Knižnica disponuje šiestimi jazykovými centrami a ďalšími odbornými študovňami. Súčasťou knižnice je aj špecializovaný organizačný útvar – Literárne a hudobné múzeum, ktoré v súčasnosti spravuje expozície *Múzeum – domov múz, Ludové hudobné nástroje na Slovenku, Bábkarský salón* a vysunutú literárnu expozíciu *Pamätný dom Jozefa Gregora Tajovského* v obci Tajov.